

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1978/68

Karar Sayısı:1979/19

Karar Günü:12/4/1979

Resmi Gazete tarih/sayı:10.6.1979/16662

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Daireler Kurulu.

İTİRAZIN KONUSU: 27/7/1967 günlü, 926 sayılı "Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu" nun 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Yasa ile değişik 49. maddenin (b) bendindeki cetvelde yer alan (J. dahil) biçimindeki hükmün Anayasa'nın 12. maddesine aykırı olduğu öne sürülmüş ve Anayasa'nın değişik 151. ve 44 sayılı Yasanın 27. maddeleri uyarınca İptali istenmiştir.

I. OLAY:

30/8/1973 nasıplı J. Tümgeneral olan davacı, bir üst rütbeye terfi sırasına girdiği 30/8/1977 tarihinde, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Yasasının değişik 49. maddesinin (a) bendi uyarınca, bu tarihte yapılacak terfiler için "Kara Kuvvetleri Komutanlığı (J. dahil)" için saptanan beş korgeneral kadrosu arasına giremediği için terfi ettirilememiş, böylece kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayrılmıştır. Davacı bu işlemin iptali istemiyle Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde dava açmış ve ayrıca söz konusu yasanın 41., 49. ve 54. maddelerinin Anayasa'ya aykırılığı savında bulunmuştur. Mahkeme, bunlardan 49. maddenin (b) bendinde yer alan cetveldeki (J. dahil) hükmüne yönelen savı ciddi bulmuş ve iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

III. YASA METİNLERİ :

1 - İtiraz konusu yasa kuralı:

27/7/1967 günlü, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Yasasının iptali istenen hükmü de içeren 49. maddesinin (b) bendi şöyledir :

"Madde 49 -

b) (Değişik: 1923-3/7/1975) - (a) bendine göre saptanan general ve amiral mevcutlarının muhtelif rütbelere dağılıp oranları üç kuvvet (Jandarma dahil) için aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir. Kadrolar bu oranlar aşmayacak şekilde saptanır.

K.K.K. (j. dahil) Dz. K.K. Hv. K.K.

Rütbeler	%	%	%
Orgeneral	5.2	7	4
Oramiral			
Korgeneral	13.3	13	16

Koramiral			
Tümgeneral	28.2	27	24
Tümamiral			
Tuğgeneral	53.3	53	56
Tuğamiral			

2 - Dayanılan Anayasa Kuralı:

"Madde 12 - Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz."

IV - İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca Şevket Müftügil, Ahmet H. Boyacıoğlu, Muhittin Gürün, Lûtfi Ömerbaş, Ahmet Erdoğan, Osman Tokcan, Rüştü Aral, Ahmet Salih Cebi, Muammer Yazar, Âdil Esmir, Nihat O. Okçakayalioğlu, Nahit Saçlıoğlu, Hüseyin Karamüstantikoğlu, Necdet Darıcıoğlu ve Bülent Olcay'ın katılmalarıyla 16/1/1979 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında aşağıdaki sorun üzerinde durulmuştur:

Olay bölümünde de açıklandığı üzere, 30/8/1973 nasıplı jandarma tümgenerali olan davacı 30/8/1977 gününde korgeneralliğe yükselme sırasına girmiş ve durumu Kara Kuvvetleri Komutanlığı tümgeneralleriyle birlikte değerlendirilmiştir. Korgenerallik için o yılın kontenjanı 5 olduğundan, durumları değerlendirilen on tümgeneralden beşi korgeneralliğe yükseltilmiş, aralarında davacının da bulunduğu beş tümgeneral, kadrosuzluk nedeniyle emekli edilmiştir. Davacı, 30/8/1977 gününde korgeneralliğe yükseltilmeme ve emekliye sevk edilme işlemlerinin iptali istemiyle Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde dava açmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 13/12/1977 günlü, 1977/11-133 sayılı kararının 10/5/1978 günlü, 16283 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmasından sonra, 28/6/1978 günlü, 2159 sayılı Yasa ile söz konusu 49. madde tamamen değiştirilmiş ve (b) bendinde yer alan general - amiral sayılarına ilişkin rütbe kontenjanlarını gösteren cetvelde, Jandarma Genel Komutanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığından ayrı bir bölümde düzenlenmiştir.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde görülen davada uygulanma durumunda olan yasa hükmünün, 28/6/1978 günlü, 2159 sayılı Yasadan önce yürürlükte bulunan 49. maddenin 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Yasa ile değişik (b) bendinde yer alan cetvel hükmü olduğu açıktır ve mahkeme bu cetveldeki (J. dahil) hükmünün Anayasa'ya aykırılığını ileri sürmüştür.

Böylece yapılan ilk inceleme sonunda, dosyanın eksikliği bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V - ÖZÜN İNCELENMESİ :

İşin özüne ilişkin rapor, başvurma kararı ve ekleri, Anayasa'ya aykırılık itirazına konu edilen yasa ve dayanılan Anayasa hükümleri, ilgili Anayasa ve Yasa kuralları ve bunlara ilişkin

Esas Sayısı:1978/68
Karar Sayısı:1979/19

yasama belgeleri ve öteki metinler, aynı konuya değgin Anayasa Mahkemesinin 13/12/1977 günlü, 1977/11-133 sayılı kararı okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünöldü:

Jandarma kuruluşunun Kara Kuvvetleri Komutanlığı ile olan ilişki ve bağlantısı, jandarmanın, Türk Silâhlı Kuvvetleri içindeki yeri ve askeri yönü ile yasalarla yüklendiğı Öteki görevler, Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Yasasına 7/7/1971 günlü, 1424 sayılı Yasayla eklenen ek geçici 14. maddenin cetvel kesiminde yer alan (J. dahil) hükmünün, Anayasa'nın 12. maddesine aykırılığını belirten gerekçeler, Anayasa Mahkemesinin 13/12/1977 günlü, 1977/11-133 sayılı (Resmî -gazete: 10/5/1978 gün. Sayı: 16283) kararında ayrıntılı olarak açıklanmış ve sözkonusu hükmün iptaline karar verilmiş bulunduğundan, bunların burada yinelenmesine gerek görülmemiştir. Aynı nedenlerle Anayasa'nın 12. maddesine aykırı bulunan 27/7/1967 günlü, 926 sayılı "Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu" nun 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Yasayla değışik 49. maddesinin (b) bendindeki cetvelde yeralan (J. dahil) biçimindeki hükmün de iptaline karar verilmelidir.

Ahmet Salih Cebi, Nihat O. Akçakayalıoğlu ve Necdet Darıcıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

VI - SONUÇ :

27/7/1967 günlü, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 49. maddesinin 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Yasa ile değışik (b) bendine bağlı cetvelde yer alan "J. dahil" biçimindeki hükmün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline, Ahmet Salih Cebi, Nihat O. Akçakayalıoğlu ve Necdet Darıcıoğlu'nun karşıoylarıyla ve oyçokluğuyla,

12/4/1979 gününde karar verildi.

Başkan Şevket Müftügil	Başkanvekili Ahmet H. Boyacıoğlu	Üye Lütfi Ömerbaş
Üye Ahmet Erdođdu	Üye Osman Tokcan	Üye Rüştü Aral
Üye Ahmet Salih Çebi	Üye Muammer Yazar	Üye Adil Esmer
Üye Nihat O. Akçakayalıođlu	Üye Hüseyin Karamüstantiköđlu	Üye Necdet Darıcıoğlu

Üye
Bülent Olçay

Üye
Yılmaz Aliefendiođlu

Üye
Yekta Güngör Özden

KARŞIOY YAZISI

Jandarma örgütünün, yurt içinde güvenlik ve asayişini korumak yasa hükümlerinin yerine getirilmesini sağlamak gibi idarî ve adlî görevleri olmakla birlikte gerek 926 sayılı personel ve gerek 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri iç Hizmet Yasalarına göre Türk Silâhlı Kuvvetleri içinde muharip bir sınıf olduğu da kuşkusuzdur. Ancak, Jandarma Genel Komutanlığı, Türk Silâhlı Kuvvetleri içinde ayrı bir kuvvet komutanlığı olarak yer almamış ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı içinde mütalâa edilmiştir. Bu nedenle de jandarma generallerinin yükselmeleri, Kara Kuvvetlerine mensup generallere uygulanan usule bağlı tutulmuş, şu kadar ki, bunların Yüksek Askerî Şûrada değerlendirilmeleri sırasında Jandarma Genel Komutanının da Yüksek Askerî Şûraya katılması öngörülmüştür.

Jandarma Genel Komutanının, Jandarma Generallerinin değerlendirilmeleri sırasında Yüksek Askerî Şûraya katılması üzerine şûra üyelerinin verdikleri değerlendirme notlarının, Kara Kuvvetlerine bağlı generallere nazaran bir fazla üye sayısına bölünmesi dolayısıyla yeterli notu sıralamalarının aynı durumdaki Kara Kuvvetleri generallerinden daha aşağı düştüğü ve bu yüzden Jandarma Generallerinin yükselmelerinin zorlaştığı ve bu durumun da Anayasa'nın 12. maddesindeki eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı öne sürülmektedir. Ancak; bu şekildeki uygulama dolayısıyla gerçekten jandarma generalleri aleyhinde böyle bir sonuç meydana gelmekte ise bu durumun çoğunlukla iptaline karar verilmiş olan 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun, 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Yasayla değişik 49. maddesinin (b) bendindeki cetvelde yer alan (J. dahil) ibaresinin varlığından değil, Yüksek Askerî Şûrada uygulanmakta olan değerlendirme notu ile ilgili yöntemden ileri gelmekte olduğu açıktır ve bu konu ile ilgisi olmayan söz konusu cetveldeki (J. dahil) ibaresinin iptali için ortada hukuki bir neden olamaz.

Bu nedenlerle çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Ahmet Salih Çebi

KARŞIOY YAZISI

27/7/1967 günlü, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun Ek Geçici 14. maddesinin, özellikle bu maddenin (c) bendinin açık içeriği karşısında, 30/8/1973 nasıplı Jandarma Tümgeneralisi olan ve dört yıllık bekleme süresini tamamlayarak 30/8/1977 gününde üst rütbeye yükselme sırasına girdiği halde Yüksek Askerî Şûraya 54. madde esaslarına göre

Esas Sayısı:1978/68
Karar Sayısı:1979/19

seçilemediği, başka bir deyişle, yeterli sıralamasında kadro ihtiyacı ve yıllık kontenjan dışında kaldığı için Korgeneralliğe yükseltilemeyerek emekliye sevk edilen davacının Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde açtığı iptal davasında uygulanma durumunda bulunan Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 49. maddesinin (b) bendindeki cetvelde yer alan "J. dahil" biçimindeki hüküm Anayasa'ya. aykırı bir nitelik taşımamaktadır.

Görüşümüzün dayanağını oluşturan nedenler, aynı yasanın Ek Geçici 14. maddesinin (a) bendinin cetvel bölümünde yer alan "J. dahil" biçimindeki hükmü Anayasa'nın 12. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı bularak iptal eden Anayasa Mahkemesinin 13/12/1977 günlü ve 1977/ 11-133 sayılı kararına bağlı karşıoy yazımızın (A) işaretli bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmış bulunduğundan (10 Mayıs 1978 günlü, 16283 sayılı Resmî Gazete - Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı : 15, Sahife : 590 - 626) bunların yinelenmesine gerek görülmemiştir.

926 sayılı Yasanın 49. maddesinin 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Yasa ile değişik (b) bendine bağlı cetvelde yer alan "J. dahil" hükmünün iptaline ilişkin çoğunluk kararına aynı nedenlerle katılmamaktayız.

Üye
Nihat O. Akçayalioğlu

Üye
Necdet Darıcıoğlu